

# SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kakor poština znaša. — Za oglasila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oglasilo enkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oglasila t. j. vse administrativne stvari.

Vse čast. p. n. naročnike, ki naročnine še neso poslali, prosimo, da blagovoljno to storijo, da nam ne napravljajo nepotrebnega dela.

## Upravnništvo „Slovenskega Naroda“.

V Ljubljani 4. oktobra.

Letos je minilo deset let, kar je Srbija postala samostojna država. Veliko veselje je takrat vladalo po vseh srbskih pokrajinah, da neso več zavisne od turške države. Povsod so se gojile velike nade, kako lepo se bode razvijala mlada a čvrsta slovanska država in množilo se narodno blagostanje. Pa tudi Slovani zunaj srbske države, smo se veselili, dobro vedoč, če se očvrsti katera-koli panoga slovanstva, da to koristi vsemu slovan-skemu telesu.

Žalibog, da se te nade neso uresničile. Zgodilo se je baš nasprotno. Odnosaji v Srbiji so sedaj slabši nego so bili pod turškim vrhovnim gospodstvom. Krivda za to pa zadeva nekatere srbske državnike, ki so le gledali na svojo korist, pohotno življenje svoje, ne pa na korist narodovo.

Tajiti se ne more, da je baš pravoslavna cerkev mnogo pripomogla, da se je ohranila narodnost srbska v takih težavnih dobah, kakor jih je prebil narod srbski. Dolžnost osvobodene države bi bila gledati, da se ne žali in ne spodkopuje veljave cerkve. A srbski državniki, ki so prišli na krmilo kmalu po Berolinskem kongresu, gledali so le, kako bi oslabili moč in veljavo cerkve in jo uklonili za svoje namene. Metropolit Mihajla poslali so v prognanstvo in vsa cerkvena mesta so dobili vladi udani pristaši, ki so pa bili znani mej narodom po izprijenosti svoji, ljudje, katerih torej narod spoštovati ni mogel. Ko so se taki elementi polastili cerkve, je pač čisto naravno, da se je mej narodom jela širiti demoralizacija.

Nič bolje nego s cerkvijo, je pa s šolo. Iz vseh šol je naprednjaška vlada izrinila učitelje, ki neso bili njeni pristaši in je namestila s svojimi kreaturami. Novi učitelji neso imeli potrebnega znanja, vsaj ni nikdo gledal na njih sposobnost, ampak gledalo se je vedno le na to, kacega političnega prepričanja je dotičnik. Zaradi tega je šola pri narodu zgubila vso veljavo, saj se je pokazalo, da učenci se v nji ničesar ne nauče, največkrat celo popačijo.

Najslabše je pa s srbskimi financami. Če tudi je Srbija jaka rodovitna zemlja in ima mnogo dohodkov, vender je ima sedaj že 329 milij. frankov dolga, to je blizu 170 frankov na vsacega prebivalca. Pri tem je pa omeniti, da so se zadnji čas sklenile razne trgovinske pogodbe, ki škodujejo srbskeji trgovini in obrti ter je bodo s časom popolnoma uničile. Srbija je v dolgovi, blagajnice so prazne, vlada sama ne ve, kako dobiti denarja. Sedaj so razpisali loterijsko posojilo, pod ne baš ugodnimi pogoji. Za posojilo zastavili so državni tabačni monopol. Finančno stanje je tako žalostno, da se Kristić ni upal predložiti skupščini budgeta, ampak je rajši poprej zaključil njeno zborovanje. Železnica, ki se je zgradila, bode le Dunajskim židom donasala dobička, Srbi pa nemajo od nje drugčega nego dolgove.

O pravosodji se v Srbiji več govoriti ne more. Pri sodiščih se ravna po tem, kakega političnega prepričanja je kdo. Da bi vladni nasprotnik dobil pravico, še misliti ni. Madjarski upliv, ki se je razširil po Srbiji, je tudi v tem oziru jako neugodno uplival. Da Srbi le preradi posnemajo napake Arpadovcev, to nam dokazuje baš njih slabo državno gospodarstvo in sprijeno pravosodje. Na

prednjakom ni mari za blagor naroda, njim je le za to, da se obdrže na krmilu in si polnijo žep. Da to dosežejo, pripravljani so najbistvenejše državne in narodne koristi izdati tujcem.

Razpor v kraljevi rodbini tudi kaj neugodno upliva na narod. Po deželi se širijo razne vesti, ki morajo mej preprostimi seljaki zamoriti vsako spoštovanje do vladarja. Mej raznimi strankami po deželi pa vlada veliko sovraštvo, ki ovira vsak razvoj. Ta razkroj sega v vse javno življenje.

To so v kratkem naslikane žalostne razmere v Srbiji. Res škoda je toliko krvi, ki se je prelivala za osvobodjenje in vzbujala nekaj za vlade Mihajlove tako divne nade, ki so pa sedaj izginile, kakor morska pena.

## Iz deželnih zborov.

### Deželni zbor kranjski.

(VIII. seja dne 1. oktobra 1888.)

(Dalje.)

Poročevalec profesor Šuklje obžaluje, da se je pri proračunu o normalno-šolskem zakladu unela jezikovna debata, za katero nikakega povoda ni. Le v kratkem hoče odgovarjati, kajti vsa ta stvar je do ozbilja premeta in slišalo se dašes ni novih argumentov. Slovenski poslanci hočejo ljudsko šolo tako, kakor jo določuje državni zakon na versko-naravni podlagi, da si v isti prihodnji možje in žene pridobe tako znanje, katero jim je v življenji potrebno, dočim nasprotna stran stoji na omejenem stališču, da je najpotrebnejši rekvizit ljudske šole učenje nemškega jezika. Te naloge pa slovenska ljudska šola nikakor nema. Kar se tiče trditve, danes slišanih, da v Kranjski narodna večina deželnega zbora nemški jezik pesti, je to neistinito. Pač pa je resnično, da ni dežele v Avstriji, v kateri bi se jemalo toliko ozira na pouk nemškega jezika v ljudskih šolah, kakor na Kranjskem in v tem oziru kaže se lahko na Galicijo, Češko, Moravsko in Dalmacijo. To očitjanje je torej popolnoma neosnovano in slovenski poslanci pač niso Herodeži nemškega jezika. Predbacivalo se je tudi od nasprotnih govornikov, da smo iztirali nemški jezik iz strokovnih šol, a v tej zadevi se govornik sklicuje lahko na klasično pričo (baron Schwegel), kateri ne sedi na tej, nego na nasprotni strani zbornice in kateri je trdil, da na strokovnih šolah pouka v nemškem jeziku ni treba, akoravno ga je narodna stranka vsprejela sama v učni načrt. Poslanec Dežman je zopet tožil, kako slabo je ljudsko šolstvo na Kranjskem, in trdil, da slovenski učenci iz Kranjske kar trumoma hite v nemške ljudske šole Beljaške, Celovške in Celjske. To pa ni izredna prikazen in se godi na mejah zmirom, kajti prebivalec Kranjskogorskega okraja ugaja gotovo bolje svojo deco poslati v šolo v Beljak, mesto v Ljubljano. Dežmanu se tudi toži, da se pošiljajo otroci na gimnazijo „wegen des Broderwerbes“, no to menda vsaki oče stori zaradi tega, kajti za zabavo tako rekoč se deca ne pošilja v srednje šole. Trditev Dežmana, da je tako malo učencev na realki in da vse sili le v gimnazijo, ni istinita. Nikoli ni bilo v prvem razredu realke Ljubljanske še toliko učencev, tudi takrat ne, ko so bile ljudske šole na Kranjskem osnovane po Dežmanovih nazorih, ko ravno letošnje leto Jako neprijetno, pravi poročevalec, dirnila ga je neka opazka Dežmanova, katera diši nekako po denunciaciji. Rekel je, da se za slovenske paralelke na Ljubljanski gimnaziji izpit učencem toliko olajša. To pa ni res. Govorniku, ki je bil sam kot bivši pro-

fesor na Ljubljanski gimnaziji izpraševatelj učencev, je znano, da se pri skušnjah postopa strogo po zakonitih določbah, in da je veliko več prizanesljivosti proti nemškemu, ko pa proti slovenskim učencem. (Klici: Čujte! Čujte!) Poslanec Dežman skliceval se je tudi na proteste koroških občin zoper poslovenjenje koroških ljudskih šol, ko je preprijazno ocenil delovanje slovenskih državnih poslancev v državnem zboru za slovensko ljudsko šolo mej koroškimi Slovenci. Slovenski državni poslanci bi se tudi lahko sklicevali na ogromno število zaupnic, katere so od Slovencev iz Koroške dobili za njih postopanje v državnem zboru. A kaj pa so ti protesti, katere sklepajo nemčurski občinski zastopi na Koroškem, nikakor pa Slovenci, drugčega ko nekaj kosov papirja, ki nema nikakešne vrednosti. Vse kaj drugčega pa je živi protest zoper pomenevanje slovenskih ljudskih šol na Koroškem, katerega so oddali volilni možje pri volitvi deželnega poslanca Gregorja Einspielerja, kajti izvoljen je bil s toliko večino slovenski poslanec v koroški deželni zbor, kakor nikdar še doslej in to je gotovo najboljši živi protest zoper germanizacijo. Dežman pa tudi trdi, da ljudstvo ne Kranjskem nikakor ni sporazumljeno s tem, da se slovenski državni poslanci utikajo v državnem zboru v šolske zadeve sosedne Koroške. Govornik dvomi, da bi imel Dežman kak mandat v imenu slovenskega ljudstva govoriti. Sicer pa bode kmalu poglavitna skušnja, ali uživajo slovenski poslanci zaupanje svojih volilcev, slovenskega naroda. Prihodnjo spomlad bodo nove volitve za deželni zbor kranjski, takrat naj razvije gospod Dežman in njegova stranka svoj prapor, takrat se bode po glasovanji morda pokazalo, ali narodna stranka zastopa narod tako, kakor isti želi, ali pa stranka g. Dežmana. (Dobro! Dobro!) Konečno govornik priporoča, da se preide v specialno razpravo.

Poslanec Dežman izprosi besedo za fakični popravek in trdi, da ni rekel, da bi bile skušnje za učence slovenskih razredov na Ljubljanskem gimnaziji ložje, rekel je le, da je, ker ni neobhodno potrebno znanje nemškega jezika pri vsprejemnem izpitu, da je s tem mnogokaterim omogočeno skušnjo dostati.

Poročevalec prof. Šuklje odgovarja, da je Dežmana tako razumel.

Potem se preide v podrobno razpravo in se odobre vse posamične točke brez razprave. Le pri točki „za neobligatni pouk nemškega in slovenskega jezika“, za katerega je ustavljena svota 600 gold., vpraša Dežman, naj mu poročevalec pove koliko slovenske dece se neobligatno uči nemškega jezika in koliko nemške dece slovenskega jezika.

Poročevalec prof. Šuklje odgovori, da mu ni bilo mogoče dobiti izkaza v roke o številu učencev in učenk, kateri se neobligatno poučujejo v drugem deželnem jeziku, le toliko je po izkazu remuneracij razvidno, da se je pouk delil na 27 šolah.

Deželni predsednik baron Winkler pove, da se doslej izkaz o številu učencev še ni dogotovil da ga bode v kratkem predložil.

Potem se vsprejmo vse ostale točke proračuna in skupni proračun v tretjem branji.

Poslanec prof. Šuklje potem poroča o § 8. letnega poročila deželnega odbora, glede obligatnega pouka nemškega jezika na ljudskih šolah. Deželni šolski svet je z ukazom z dne 5. februarja 1887 št. 656 iz leta 1885. zapovedal, do se mora na vseh tri- in večrazrednih ljudskih šolah s slovenskim učnim jezikom na Kranjskem s šolskim letom 1887/8 v

tretjem šolskem letu pričeti poučevanje v nemščini kot obligatnem predmetu ter je pri poučevanju v nemščini po razmerah razuma in napredovanja posluževati se nemškega učnega jezika. Temu ukazu se je oporekalo in c. kr. deželni svet zdelo se potrebno z dopisom z dne 24. decembra 1887, št. 2721, vsem okrajnim šolskim svetom naznaniti, da so v omenjenem ukazu izostale besede „zvunaj Ljubljane, kjer se nemščina kot obligatni predmet že zdaj poučuje.“ Opominjeni ukaz naj se torej glasi, da se mora na vseh tro- in večrazrednih ljudskih šolah s slovenskim učnim jezikom na Kranjskem zvunaj Ljubljane, ker se nemščina že zdaj poučuje kot obligatni predmet, s šolskim letom 1887/8 v tretjem šolskem letu pričeti priučevanje v nemščini kot obligatnem predmetu, ter se je pri poučevanju po razmerah razuma in napredovanja učencev posluževati nemškega učnega jezika. Mej tem časom pa je državno sodišče pritožbo Šmarijske šolske občine ne spodnjem Štajerskem rešilo tako, da se slovenski otroci ne morejo siliti k obligatnemu učenju nemškega jezika in po tem odločilu bode se odslej ravnalo naučno ministerstvo. Finančnemu odseku se je zdelo potrebno, da se tudi na Kranjskem navedeni ukaz c. kr. deželnega šolskega sveta spravi v soglasje s postavnimi določbami in z razsodbo državnega sodišča, zato nasvetuje sledečo resolucijo: „C. kr. deželni šolski svet se pozivlje urediti pouk nemškega jezika na onih slovenskih ljudskih šolah, na katerih je bil dozdej uveden kot obligaten predmet, v tem zmislu, da so k temu predmetu primorani le oni učenci, katerih zakoniti zastopniki (stariši, varuhi) pričetkom šolskega leta izrecno ne naznanijo šolskemu vodstvu, da se dotični učenci ne bodo udeleževali tega pouka.“ (Konec prih.)

#### Deželni zbor goriški.

(Vl. seja dne 26. sept. ob 5<sup>1</sup>/<sub>2</sub> uri zvečer.)

Odsotna sta bila baron Locatelli in Nikolaj Benardelli. Najprej se prebere in potrdi zapisnik prejšnje seje po navadi. Potem preide zbor k dnevnemu redu in pridejo na vrsto najprej poročila deželnega odbora. Dr. Abram poroča o pošiljanji potirancev z Goriškega v Ljubljansko prisilno delavnico ter priporoča, naj dovoli deželni zbor deželni odboru, da sklene pogodbo z deželnim odborom vojvodine kranjske gledé prehranitnine goriških malopridnežev v Ljubljani na nedoločen čas in tako, da se bo smela pogodba razveljaviti samo s privoljenjem visoke vlade, ker le pod tem pogojem je vlada voljna dati svojo pomoč pri razširjenji in vzdrževanju Ljubljanske prisilne delavnice. Zbor pritrdi temu predlogu. Dr. Pajer poroča o prošnji Ane Pelikanke in Alojzija Klementa radi povračila vojnih škod iz časov francoskih vojsk. Prošnja odstoji se deželnemu odboru z naročilom, naj jo priporoči veleslavni deželni vladi v dobrohotni pretres. — Risarski šoli za kamnoseke na Brežini dovoli se razen že pred leti določenih enkratnih 600 gld. še drugih 200 gld., ki se bodo plačevali kot stalni donesek vsako leto za vzdrževanje rečene šole; kajti le pod tem pogojem obečala je tudi vlada svoj letni donesek v korist imenovane šole. — Deležem ranjkega profesorja Mateja Lazarja dovoli se z ozirom na to, da je ranjki 20 let deloval za naravoslovni oddelek deželnega muzeja brez vsakotere plače (razen nagrade 700 gld. za vseh 20 let skupaj) in da ni zapustil svojima otrokoma premoženja, 300 gld. Pri tej priliki dovoli se tudi še živemu Henrik Maionici, od nekaj let sem Lazarjevemu tovarišu za zgodovinski in starinski oddelek muzeja, 150 gld. z glavnim razlogom, da oskrbuje za silo tudi naravoslovni oddelek, odkar je Lazar umrl.

O prošnji učiteljskih društev za politične okraje Tolminski, Goriški in Sežanski za preuredbo učiteljskih plač preide se iz uzrokov, navedenih na prošnje leta 1885., 1886. in 1887. in ker deželni dohodki se neso še zboljšali, na dnevni red. — Prošnja računarskega kalkolanta (števeca) Jožefa Defiorija za stalno nameščenje se zavrne. — Prošnja županstva v Romansu, da bi se izbrisala predplača 1108 gld. 20 kr. za popravilo jezov v Frati, reši se s tem, da se odloži izterjevanje te predplače, dokler ne da visoka vlada v to svoje podpore. — Na prošnjo izvrševalnega odbora za grajenje ekonomičnih (malih) železnic v Furlaniji, da bi se mu podelila podpora, s katero bi mogel meriti železnico tudi po Vipavski dolini, predlagal je peticijski odsek podpora 1500 gl. Dr. vitez Tonkli hvali v daljšem slovenskem govoru započeto delo ter pojašnjuje, kake velike koristi bi

bičlo za Vipavsko dolino, ako bi bila po železnici zvezana z Gorico ter dalje s Furlanijo in z italijansko Benečijo, in kake velike koristi bi bilo tudi za železnico v Furlaniji, ako bi dobivala drva, sadje in sočivje iz rečene doline ter iz državnih gozdov nad njo. Pravi, da obrtnija v Vipavski dolini bi na novo oživela in da mnogovrstna korist bi se videla na vsako stran. Slednjič predlaga, naj se zviša podpora od 1500 gld. na 2500 gld., kar zbornica tudi stori. — Neki dijak Noe Oblak dobi podpore 30 gld.; ustav. sv. Alojzija v Gorici pa 100 gld.

Dругih predmetov ni bilo določenih za to sejo; zato jo glavni sklene ob 7<sup>1</sup>/<sub>4</sub> uri zvečer. Prihodnja in morda zadnja seja bo v soboto 29. t. m. o 5. uri popoldne. Ako dovršijo odseki svoja dela in ako si ne pridejo poslanci v čem navskriž zaključiti se najbrže pričujoče zasedanje s to sedmo sejo.

#### Finančnega in pravnega odseka poročilo o novem mestnem posojilu.

(Poročevalec dr. Tavčar.)

Slavni mestni zbor! Mestna občina Ljubljanska izpolniti ima še marsikako težavno nalogo, da si je v komaj minolih dneh izvršila dela, na koje bodo še naši potomci lahko ponosni. Napela, da, prenapela je že pri tem svoje finančnejne moči in v zadnjih letih investovala toliko glavnice, da mora naša skrb biti, o pravem času in v pravem trenutku vse potrebno ukreniti, da bi mestno gospodarstvo ne zabredlo v kalamitete, kojih nasledki se niti misliti ne smejo. Da mesta gospodarstvo ni slabo, najbolje se razvidi s tega, da dobivajo redni stroški. znašajoči . . . . . 162.145 gld. pokritja . . . . . 171.918 „ tako da se izkaže vsaj za l. 1887

prebitka . . . . . 9773 gld.

Kakor vsako občino, tarejo pa tudi Ljubljansko mestno občino izredni izdatki, ki leto za leto ogromno naraščajo. Ne le, da ima občina zidati luksurijsna šolska poslopja, gledé kojih se danes vse mogoče in nemogoče zahteva, skrbeti ji je pa tudi za naprave, koje more imeti vsako moderno mesto, če hoče doseči časom primerne napredke. Pri nas pa se te naprave tem nujnejše, ker se bodo z njimi zdatno zboljšale zdravstvene razmere, ki so v resnici slabe, a vender ne tako slabe, kakor bi želeli naši politični nasprotniki. V tem oziru sezidalo je mesto novo klavnico, novo vojašnico in pripravljalo se ravnokar sezidati vodovod, tedaj stavbo, ki je epohalna za vsako mesto, ter bode epohalna tudi za našo belo Ljubljano.

Pri vseh teh napravah se pa ne sme niti za trenutek s pogleda puščati, da imajo velikansk pomen, ne samo za sedanjost, temveč še veliko bolj za prihodnost. To, kar je sezidalo se v naših časih, bode prave sadove še le takrat nosilo, ko družih spominov na naše dnove ne bo premnogo živelo, in ko naši nasledniki ne bodo čutili več tistega groznega bremena, kojega imamo nositi mi, trudeč svojega duha, kako bi skupaj znosili v teh, za denar silno dragih časih, tiste previsoke svote, koje moramo potrositi, če naj se naše prekrasno mesto razvije do tiste stopinje, kojoj mora doseči, ako naj je v istini pravo mesto v ti kronovini.

Če torej zidamo in dragi denar trošimo ne samo zamo za sedanjost, temveč za prihodnost, je gotovo pravično, da ne krvavi samo sedanjost, in da se obremené tudi prihodnje generacije, ki bodo z naših naprav imele glavne dobičke. To pa se drugače nego s posojili doseči ne dá, taka posojila neso družega, nego doneski, s katerimi priskoči prihodnost sedanjosti na pomoč. Taka posojila neso znaki slabega gospodarstva, nasprotno znaki so zdravega in pametnega gospodarstva, samo da se najmejo v pravem trenutku, in da obsegajo ravno tisto svoto, o kateri se mora trditi, da je v resnici potrebna, neobhodno potrebna. O tem je izključen vsak prepri, o tem so učenjaki jedini, in nespametno bi bilo, če bi vas dalje s tem trudil.

Finančni in pravni odsek bila sta soglasno mnenja, da je v gospodarstvu mestnih financij nastopil trenutek, ko je treba neobhodno misliti na novo posojilo, to se pravi, ko je treba neobhodno misliti na to, da se naših potomcev premoženje že sedaj upreže k plugu, kojega mora sedanjost po trdih in kamnitih tleh vleči. Kakor se je živo čutila ta potreba, ravno tako pa sta bila tudi oba odseka prepričana, da bode visoki deželni zbor, ki nikakor ne sme prezreti blagostanja prvega deželnega mesta, blagohotno podpiral naše korake, in

da nam ne bode delal nepotrebnih težav. Tem bolj pa smemo to pričakovati od visoke vlade, koja nas s kategoričnimi dekreti sili, da naj bi kar čez noč prestrojili mesto, prenapredili kanalizacijo, in sploh vse učinili, da bi postala Ljubljana najzdravejše mesto pod božjim nebom. Če se torej od te strani od naše občine vse zahteva, potem se morajo tudi na drugi strani odpreti vreli, da bode imela občina kaj v roke vzeti, če bode hotela vse zvršiti, kar visoka vlada zahteva.

Da se sprevidi potreba novega posojila, imajo se pred vsem v pretres vzeti finančnejni pripomočki, na koje sme mesto računati v prihodnjih dveh ali treh letih, potem pa tudi finančnejne potrebščine, kojim bode občina v ravno tistem času zadostiti morala. Takoj se opazi, da potrebščine z pripomočki v nikakem razmerji neso.

#### a) Finančnejni pripomočki.

Pri napravah, ki so važne v prvi vrsti za prihodnost, opira se naša občina jedino le na tisti fond, ki si ga je ustanovila z loterijskim posojilom. V tem zakladu leži ji vrednost papirjev za kurzno vrednost . . . . . 1,080.459 gld. Ti papirji stali so občino . . . . . 1,130.092 „ tako, da je danes difference . . . . . 49.633 gld.

Kurz teh papirjev, ki posebno v današnjih dnevih, ki pezi bojazen pred vojno kakor črn oblak nad obdelanim poljem, tarejo mestno gospodarstvo, se je od 1. januarja 1888 do 3. avgusta 1888 zboljšal za 92.260 gld. A zboljšati bi se moral še za 49.633 gld., da se doseže kupna cena. Pričakuje se lahko mnogo, ker so se kurzi od novega leta zdatno poboljšali, in gotovo je, da bodo sedaj v zimi, ko se vojne za hip bati ni, kazali tendenco, še višje stopiti. Istina pa je tudi, da je za občinsko gospodarstvo, kjer ni toliko reserve, kakor pri kakem mogočnem zavodu, nevarno, prenevarno, imeti tako ogromno število državnih papirjev v tako negotovih časih v svojih blagajnicah. Mesto Ljubljansko za milijon državnih papirjev nema primerne reserve v svojih rokah, in naravno je, da je tudi imeti ne more! Zategadel morajo mestnega premoženja gospodarji v prvi vrsti za to skrbeti, da se odrine tisto breme, kojega prouzročuje milijon tija in sem zibajočih se državnih papirjev. V ta namen morali se bode prej kot mogoče prodati v mestni roki tičeči državni papirji — in naj se zgubi tudi tista ponižna reserva, ki ima pokriti kurzne zgube! — ali moralo se bode tudi vse storiti, da mestna občina ne zagazi v zadrego, skoro vse svoje imetje utakniti v državni papir. To vse pa za danes ne spada tu sem.

Ne smemo pa misliti, da ima naša mestna občina na razpolaganje še celo zgoraj omenjeno kurzno vrednost v znesku 1,080.459 gl. — kr. S tega sezidala se je klavnica, sezidala se je deloma pred vsem orjaška vojašnica. V ta namen porabil se je znesek . . . . . 528.069 „ 50 „ kojega dolžujemo nižje avstrijski eskomptni družbi, koja ima papirje v zastavi.

Ostane torej še samo . . . . . 552.389 gl. 50 kr. Tukaj pa se ima odbiti še nom. 76.000, koji služijo za kavcijo pri užitninskem zakupu, in deloma tudi za mestno hranilnico. Kurzno vrednost te rezervirane mase, preračuni se okroglo na . . . . . 60.000 „ — „ Potem pa ostane še . . . . . 492.389 gl. 50 kr in s tem zneskom daní so sploh vsi pripomočki, na koje sme mesto računati, pri orjaških izplačilih, kojim se v letu 1889 ali pa vsaj v letu 1890 in 1891 izogniti ne bode dalo. (Dalje prih.)

#### Politični razgled.

##### Notranje dežele.

V Ljubljani 4. oktobra.

V Dunajskih listih zopet čitamo, da se češki veleposestniki mislijo ločiti od češke stranke. To se pa bode še le zgodilo pri prihodnjih deželno-zbornih volitvah. Poskusili bodo tedaj Nemce spraviti v deželni zbor. Če se jim to posreči, bodo v deželnem zboru zavzeli nezavisno stališče mej Nemci in Čehi. Delali bodo na to, da se zahteve Nemcev vzamejo v pretres v deželnem zboru in se jim ustreže, v kolikor so opravljene in je to mogoče. Veleposestniki se za trdno nadejajo, da Nemci pri-

dejo v nov deželni zbor. Izstopili so iz deželnega zbora, ker je večina prezirala njih predloge, a s tem nikakor niso hoteli demonstrirati proti instituciji deželnega zbora. V novem deželnem zboru pa morajo poskusiti, če jih bodo še tako prezirali. Sicer ni gotovo, a vender je mogoče, da se ločijo veleposestniki od zastopnikov češkega naroda. Jim ni nikdar bilo dosti ležace na narodnosti, temveč so jo hoteli porabiti le za sredstvo za druge namene.

V moravskem deželnem zboru predlagal je šolski odsek, da bi se deželni zbor izrekel proti nameravani premembi šolskega zakona. Proti tej resoluciji izrekel se je škof Bauer in predlagal, da se o njej preide na dnevni red. Ta predlog je pa bil zavržen. Srednja stranka ni glasovala. Sedaj bi bilo imelo biti glasovanje o resoluciji sami. Ker sta pa desnica in srednja stranka ostavili dvorano, se je morala seja zaključiti, ker zbor ni bil več sklepčen, ker tudi treh levičarjev ni bilo pri seji. — Nemški listi se zaradi tega jako jezé, če tudi se liberalci sami kaj radi poslužijo tega sredstva, kadar se jim pokaže priložnost. Na Češkem so ostavili deželni zbor. Tudi na Kranjskem in v državnem zboru so že bili poskusili, in le zategadel niso dalje „strajkali“, ker so videli, da bi jim škodovalo.

Ker je bil „Vorarlberger Tagblatt“ v štirih tednih štirikrat konfiskovan, je 13 poslancev v predarliskem deželnem zboru zaradi tega interpelovalo vlado. Okrajno glavarstvo je pa konfiskovalo zgoraj omenjeni list še tisti večer, ker je objavil interpelacijo. To je vzbudilo veliko nevoljo mej poslanci. Več poslancev je naznanilo deželnemu glavarju, da se ne udeležé več zborovanja, če se konfiskacija ne razveljavi, kajti to vender ne gre, da se dela deželnega zbora konfiskujejo. Državno nadpravništvo je potem konfiskacijo razveljavilo. Z veseljem beležimo, da so se deželni poslanci predarlški tako močito potegnili za tiskovno svobodo, zaslužili bi, da bi je tudi drugod posnemali, kajti tiskovna svoboda spada mej tiste dobrôte, katerih nikoli ni preveč.

### Vnanje države.

V Srbiji bodo v kratkem za več okrajev proglasili obsedno stanje. Kralj je nekda že podpisal dotični ukaz. Po vsej deželi vlada velika razburjenost. Kristič se nadeja, da se bode s silo ohranil red. Kdaj bodo volitve v novo skupščino, se ne ve, ker se jih vlada ne upa razpisati, dokler se duhovi malo ne pomirijo.

V drugi polovici tega meseca povrne se ruski car v Peterburg in potem se bodo nekda vršile razne premembe v ruskej upravi. Odstopila bodeta nekda minister notranjih zadev Tolstoj in kavkaški generalni gubernator Dondukov Korsakov. Vojaška oblast v Kijevu bode prevzel general Dragomirov, civilno, ki se bode od vojaške ločila, pa general Gresser.

Francosje hočejo uvesti ostrejšo kontrolo nad tujci. Predsednik je že podpisal dotični dekret. Povod temu je nekda to, da Nemci vedno vohunarijo po Francoskem. — Boulanger vrne se baje že danes v Pariz. Kje je bil tačas, se ne ve.

Najvažnejši dogodek v vnanji politiki je prihod nemškega cesarja na Dunaj. Nemški listi pišejo, da bode ta pohod še utrdil nemško-avstrijsko zvezo. „Wiener Abendpost“ kaj laskavo pozdravlja prihod nemškega vladarja in posebno naglašá, da je za sluga tripelaljanec, da se je tako dolgo ohranil mir, in da je glavna naloga tej zvezi, da Evropi ohrani blaginjo miru. Ruski listi se pa nadejajo, da bode nemški cesar na Dunaj pregovoril cesarja Frana Josipa, da bo Avstrija privolila, da se bolgarske zadeve uredé po volji Rusije. Nemški šovinisti pa gojé nado, da bode prihod nemškega cesarja močno uplival na avstrijsko notranjo politiko in bode pogladil levičarjem pot na vladno krmilo. Poslednje se nam ne zdi verjetno, kajti Bismarck preslabo sodi o naših liberalcih, da bi jim pomagal na krmilo.

### Domače stvari.

— (Presvetlega cesarja imendan) praznoval se je danes v našem stolnem mestu jako slovesno. Vojaštvo imelo je duhovno opravilo ob 8. uri v nunski cerkvi, učenci srednjih in ljudskih šol pa v raznih cerkvah. Ob 10. uri služil je knezoškof dr. Misija slovesno sv. mašo, kateri so prisotstvovali: deželni predsednik baron Winkler, deželne sodnije predsednik Kočevár, cesarški svetnik Murnik, kot zastopnik nenavzočnega deželnega glavarja, kupčijske zbornice predsednik Kušar, župan Grasselli, mnogo deželnih poslancev, uradnikov, profesorjev in učiteljev, kakor tudi množica pobožnega občinstva.

— (Dnevni red IX. seje deželnega zbora kranjskega) v Ljubljani dne 6. okt. 1888. ob 10. uri dopoldne. 1. Branje zapisnika VIII. deželno-zborske seje 1. oktobra 1888. 2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva. 3. Poročilo deželnega odbora o potrebnih preuredbah deželno-zborskega sklepa dné 21. januarja 1888. gledé zopetne zgradbe deželnega gledišča. 4. Ustno poročilo finančnega odseka o tem, da se v deželni

prisilni delavnici v Ljubljani ustanovi služba duhovnika. 5. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji šolskega odseka obrtne nadaljevalne šole v Kočevju za podporo. 6. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Katarine Kurent, udove glavnega odgonskega sprevodnika v Ljubljani, za podaljšanje njene miloščine. 7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Krškega gledé podpore za napravo držajev ob Mirnski okrajni cesti. 8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Krškega gledé podpore za preložitve klanca na Selah. 9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Metliškega gledé preložitve okrajne ceste Verčice-Semič-Črno-melj in uvrstenja mej deželne ceste. 10. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji podobčine Visoko, okraja Kranjskega gledé podpore za nov most čez Kokro. 11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Želimljah, da bi se izbrisalo posojilo za zgradbo ceste iz Studenca na Golo. 12. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva na Vojskem, okraja Logaškega, gledé podpore za popravilo ceste. 13. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Janeza Pintareli iz Ajdovščine za podporo vsled škode po povodnji. 14. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji občine Vinica, da se prekliče prepoved namakanja konopelj v Kolpi. 15. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji okrajnega cestnega odbora v Trebnjem, da bi se cesta Radna-Mokronog-Mirna-Velika Loka do državne ceste uvrstila mej deželne ceste. 16. Ustno poročilo upravnega odseka o statutu in programu za deželno vinarsko, sadjarsko in poljedelsko šolo na Grmu.

— (Praznovanje 40letnice cesarskega vladanja) vršilo se je danes jako slovesno v mestni revni hiši na Karlovški cesti. Ob 8. uri bili so reveži pri sv. maši v sv. Jakoba cerkvi, kamor so šli v sprevodu. Poslopje revne hiše bilo je okrašeno s cesarskimi in narodnimi zastavami. V gorenjih in dolnjih prostorih, kjer je bilo pokrito za obed, stali sta podobi cesarja in cesarice z zelenjem okrašeni. Na račun blagega dobrotnika revežev, g. Auerja, bilo je 95 revežem pogoščenih z juho, mesom in prikuho, pečenko in salato poleg tega pa je gosp. Auer še podaril 100 litrov piva in mnogo steklenic vina. Mej obedom so revno hišo obiskali: župan gospod Grasselli, duhovni svetnik, mestni odbornik župnik Rozman in mestni odbornik Kajzel. Gosp. župan in mestni župnik imela sta slavnosti primerne govore in nazdravljala dobremu cesarju. Reveži pa so v mnogih napitnicah zahvaljevali se blagemu dobrotniku gosp. Auerju. Upravitelj revne hiše, g. Lahainer, kateri si je stekel za res v tem zavodu že dokaj zaslug, se je jako mnogo trudil, da je slavnost tako lepo uredil, za kar mu gre popolno priznanje.

— („Eдинosti“) poslednjo številko zaplenilo je državno pravdnštvo zaradi članka „Narodnost in vera“. Danes došlo nam je drugo izdanje.

— (Iz Celja) se nam piše: Dopis o skandaloznem dogodku v razstavi popraviti je tako: Da ni bil g. Walland, trgovec v Celji, tisti, ki je kričal: „Die Pfaffen sollen hinaus!“, ampak da je to bil znani rogovilež Jože Walland iz Konjic. Gospod Alojzij Walland, trgovec v Celji, pri rabuki ni bil niti prisoten.

— (V Celovci) bil je dne 1. t. m. znani renegat Matschnig zaradi razžaljenja časti na tri tedne v zapor, poostren vsak teden s postom, obsojen.

— „Vrtec. Časopis s podobami za slovensko mladino“ ima v 10. štef. nastopno vsebino: Sonet. P. J—k. — Justin in Justinijan. — Ne obetaj preveč. — Noč. (Janko Barle). — Tirolci. — Matija Črni. Fr. Hubad. — Moja babica. Janko Barle. — Krokár, vrana in kavka. — Listje in cvetje. — Vrtec stoji za vso leto 2 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr.

— (Vreme) postalo je jako neugodno. Včera in predvčerašnjim pihal je jako neprijeten jug in dasi smo imeli že 3. oktobra, znojili smo se kakor mej mašami. Razun soparnega juga vrste se silne plohe, druga za drugo in ako je v vinogradih tudi tako, bode grozdje izvestno začelo pokati in gniti.

— (Občina Dol) v zvezi s šolskim svetom priredi v proslavo 40letnega vladanja presvetlega cesarja Frana Josipa I. dne 6. in 7. oktobra 1888 slavnost z nastopnim vsporedom: Dne 6. oktobra ob 1/3 7. uri zvečer potrkavanje po cerkvah, strelja-

nje z možnarji in razsvetljava. Dne 7. oktobra ob 10. uri slovesna sv. maša, po sv. maši nagovor mladine, potem se pripnó trakovi na šolsko zastavo v spomin slavnosti. Odhod k cesarski lipi in drugi nagovor šolski mladini. Pogoščenje šolske mladine in razdelitev knjižice „Naš cesar“. Popoldne bode v gostilni g. Janeza Levca občna zabava, pri kateri bode svirala godba 17. pešpolka. — K mnogobrojni udeležbi uljudno vabi slavnostni odbor.

### Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Koprivnica 3. oktobra. Na cesti mej Novimgradom in Virjem bila karijolna pošta oropana. V ukradeni poštni vreči bilo 14.000 gl. Voznika so prijeli in rekel je, da je za „nagrado“ 50 gld. poštno vrečo izročil neznanemu možu.

Dunaj 4. oktobra. („Pol. Correspondenz“). Nemški cesar podelil Kalnokyju briljante k redu črnega orla, ministerskemu predsedniku Tiszi, vrhovnemu komorniku grofu Trauttmansdorfu red črnega orla, sekcijškemu načelniku Szegenyju briljante k redu rudečega orla, sekcijškemu načelniku v vnanjem ministerstvu Pasettiju, dolnjeavstrijskemu namestniku Possingerju kronin red prve vrste, županu Dunajskemu Uhlu red rudečega orla druge vrste z zvezdo, policijskemu predsedniku Kraussu kronin red druge vrste z zvezdo. Cesar obiskal zjutraj cesarja avstrijskega, da mu je čestital na imendnevu, potem vsprejel pronašanje Herberta Bismarcka. Proti 9 1/2. peljala sta se oba cesarja v novo dvorno gledališče. Krasne stavbe notranji prostori bili električno razsvetljeni.

### Darila za „Národní Dom“.

| Prenesek . . .                                                             | 17570 gld. 12 kr. |
|----------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| Fran Majzelj v Beli cerkvi . . .                                           | 1 „ — „           |
| Anton Marinič, zastopnik banke „Slavije“ v Podravljah . . .                | — „ 49 „          |
| Josip Dogša, zastopnik banke „Slavije“ v Središču . . .                    | — „ 93 „          |
| Iz pušice v Fr. Šliberjevi gostilni v Seleh . . .                          | 1 „ 70 „          |
| Pri dobri volji . . .                                                      | — „ 04 „          |
| Veselo društvo nabralo na večer 8. dne julija v Senožetah . . .            | 5 „ — „           |
| Razupita in krokarska družba v Čemšeniku . . .                             | 4 „ 94 „          |
| Harol Hofer, župnik in zastopnik banke „Slavije“ na Cateži . . .           | 7 „ 34 „          |
| Matija Hudovernik, učitelj in zastopnik banke „Slavije“ v Dobropolji . . . | — „ 23 „          |
| Ivan Vesel, dekan v Trnovem, nabral v veseli družbi v Bistrici . . .       | 10 „ 44 „         |
| Vinko Marjanovič, zastopnik banke „Slavije“ v Paznu . . .                  | — „ 24 „          |
| Odvzetnik pri banketu „Sokolovem“ . . .                                    | 10 „ — „          |
| Naklanci pri sv. Gotardu . . .                                             | 2 „ — „           |
| Durakarji v Šmariji pri Jelšah . . .                                       | — „ 50 „          |
| Vek. Sorč, zastopnik banke „Slavije“ v Bolci . . .                         | — „ 23 „          |
| Skupaj . . .                                                               | 17615 gld. 20 kr. |

### Odprto pismo

#### Ljubljanskej mesarskej zadrugi v Ljubljani.

Pri mesarji vzrastel, mesaril sem sam za se okoli štirideset let, brez da bi se bil kdo spodtikal nad mojo obrtjo.

Pred dvema letoma sem zraven stare bolezní popolnoma oslepil, tako da nescem mogel več delati in prepustiti sem moral vodstvo mesarije in vsega gospodarstva sploh svojemu sinu Ivanu, kateri je — če prav Vi v svojem preklicu pravite, da ne — vender-le pravilno oproščen, kar vam bodem na drugem kraju dokazal; učence pa nikakor ni, kajti človek, kateri mene in vso mojo rodbino živi, mora biti že kaj več, kot učence.

Ako je moj sin Ivan v „Slovenskem Narodu“ in v uradnem listu „Laibacher Zeitung“ priporočal dobro meso in fino postrežbo, je to storil le na moj ukaz, in jaz mislim, da imam ravno tako pravico, priporočevati se v časopisih, kakor sploh vsak drug obrtnik.

Obžalovanja in graje vredno je Vaše postopanje meni nasproti in bi zelo rad zvedel, kaj da sem zakrivil in komu storil kaj žalega, da me starega in slepega reveža — oziroma mojega sina — tako netaktno obrekujete po časopisih. — Vprašam, se li ne skriva za tem zaničevanjem malomarna nevošljivost? —

Kar pa se tiče Vaše opombe, kako meso da jaz, oziroma moj sin Ivan Jager, prodajam, se ne morem prečuditi, da Vas je najedenkrat prevladal proroški duh, kajti v svojem preklicu slavnemu občinstvu že naprej prorokujete, kako meso da se v mojej mesnici sekalo bode!? —

Vprašam pa mesarsko zadrugo in njenega predstojnika Janeza Kopača, če zamore z mirno vestjo roko na sree položiti in dokazati, da še nikdar nobenega bika ali krave ni zaklal?

V Ljubljani, dne 3. oktobra 1888.

Tomo Jager,  
mesarski mojster.

(655)

## „LJUBLJANSKI ZVON“

stoji (331—228)

za vse leto gld. 4.60; za pol leta gld. 2.30; za četrto leta gld. 1.15.

